

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Rutsche a soudců Mgr. Heleny Konečné a JUDr. Pavla Kumprechta ve věci

žalobce: **L. K.**
proti
žalovanému: **Vězeňská služba ČR, věznice Valdice**
se sídlem nám. Míru 55, Valdice

v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem

takto:

- I. Určuje se, že zásah žalovaného spočívající ve srážce částky 574 Kč žalobci za neuhrazené náklady výkonu trestu odnětí svobody za období 9 – 2017 provedený dne 13. 10. 2017 je nezákonný.**
- II. Žalovanému se zakazuje pokračovat v provádění srážek žalobci na náklady výkonu trestu odnětí svobody před nabytím právní moci rozhodnutí o uložení povinnosti uhradit neuhrazené náklady výkonu trestu odnětí svobody a před uplynutím v něm případně stanovené lhůty k úhradě.**
- III. Žalobci se přiznává zcela osvobození od placení soudního poplatku.**
- IV. Žádost žalobce o ustanovení zástupce se zamítá.**
- V. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění

1. Žalobce se žalobou ze dne 17. 10. 2017, doručenou krajskému soudu dne 19. 10. 2017, domáhá ochrany před nezákonným zásahem žalovaného ve smyslu § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).
2. Žalobce uvedl, že rozhodnutím ředitele věznice Valdice ze dne 13. 10. 2017, čj. VS 6822100001/10/17-22/NVT/2, mu byla uložena povinnost uhradit náklady výkonu trestu odnětí svobody dle ustanovení § 35 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o výkonu trestu odnětí svobody“), za období 9 - 2017 v částce 574 Kč. Připomněl obsah tohoto rozhodnutí s tím, že zásah žalovaného spočívá v tom, že současně s vydáním rozhodnutí provedl srážku z přijatých peněz, což zkracuje právo žalobce na ochranu vlastnictví dle Listiny základních práv a svobod. Přistupuje-li žalovaný ke srážce z přijatých peněz žalobce, pak je to však možné pouze pro pravomocný a vykonatelný exekuční titul, kdy žalobce dobrovolně nesplnil povinnost z exekučního titulu. Teprve až by se pohledávka z exekučního titulu stala vykonatelnou, pak teprve může žalovaný exekučním příkazem podle daňového řádu postihnout přijaté peníze. Bez toho se dle žalobce jedná o nezákonný zásah správního orgánu.
3. Žalobce proto žádal, aby krajský soud vydal rozsudek, kterým by určil že „srážka z přijatých peněz žalobce ve výši 574 Kč provedená žalovaným dne 13. 10. 2017 je nezákonným zásahem“, zakázal žalovanému, aby v porušování žalobcova práva pokračoval, a přikázal žalovanému obnovení stavu před zásahem.
4. V doplnění žaloby ze dne 26. 6. 2018 poukázal na ustanovení § 25 odst. 4 zákon o výkonu trestu odnětí svobody s tím, že věznici nepřísluší neumožnit odsouzenému z poloviny přijatých peněz od okamžiku jejich přijetí hradit pohledávky vyjmenované v uvedeném ustanovení a blokovat tuto polovinu peněz až do doby rozúčtování pracovní odměny v následujícím měsíci. Poukázal rovněž na nález Ústavního soudu ze dne 6. 4. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1351/16, z něhož citoval a který se dle jeho názoru rovněž vztahuje na jeho situaci.
5. V dalším doplnění žaloby ze dne 15. 11. 2018 znovu poukázal na zmíněný nález Ústavního soudu a dále pak na rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 6 As 317/2017-38.
6. V dalším podání ze dne 3. 12. 2018 (nazvaném jako replika na vyjádření žalovaného) podaném jako jedno podání současně do několika souběžně probíhajících věcí uváděl žalobce bez rozlišení skutečnosti týkající se různých jeho případů včetně odkazů na judikaturu. Skutečnosti v tomto podání uváděné se však netýkaly tohoto případu, neboť se vztahovaly k pohledávkám žalobce za různými povinnými osobami a věznici jim prováděným srážkám z účtu.
7. Ve vyjádření k žalobě žalovaný pro účely povahy žalobcem napadené činnosti žalovaného při zabezpečování povinnosti hradit náklady výkonu trestu poukázal na úpravu výkonu trestu odnětí svobody v trestním zákoníku, trestním řádu a podrobnou úpravu podmínek výkonu trestu odnětí svobody ve speciálním zákoně, tj. zákoně o výkonu trestu odnětí svobody, vyhl. č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů (dále jen „vyhl. č. 10/2000 Sb.“), a nařízení GR VS č. 43/2010, o postupu při rozúčtování odměn osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody a v ústavu zabezpečovací detence zaměstnány, o úhradě nákladů spojených s výkonem vazby a trestu odnětí svobody a o evidenci finančních prostředků obviněných a odsouzených (dále jen „nařízení GR VS č. 43/2010“).
8. Konstatoval, že rozhodnutí ředitele věznice, kterým byla žalobci na základě § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody uložena povinnost uhradit neuhrazené náklady výkonu trestu, splňuje standardní formální náležitosti rozhodnutí správního orgánu a náležitosti stanovené §

- 22 a násl. nařízení GR VS č. 43/2010, které bylo vydáno podle § 1 odst. 2 zákona č. 555/1992 Sb. v návaznosti na vyhlášku č. 10/2000 Sb. a zákon o výkonu trestu odnětí svobody. Podanou žalobu označil za nepřipustnou podle § 85 s. ř. s., protože žalobce se mohl domáhat ochrany nebo nápravy jinými právními prostředky, a to nejprve stížností proti předmětnému rozhodnutí ředitele věznice dle § 9 odst. 2 vyhlášky o srážkách z odměn odsouzeného, poté žalobou podle § 65 odst. 1 s. ř. s., což sice učinil, ale nevyčkal, jak o podané stížnosti rozhodne generální ředitel VS. Teprve poté, co by nedosáhl změny rozhodnutí ředitele věznice, by se mohl bránit žalobou podle § 65 s. ř. s.
9. K vykonatelnosti rozhodnutí ředitele věznice o uložení povinnosti uhradit neuhrazené náklady výkonu trestu odnětí svobody žalovaný připomněl, že i kdyby žalobce podal stížnost proti danému rozhodnutí, tak tato stížnost nemá podle § 9 odst. 2 vyhl. č. 10/2000 Sb. odkladný účinek.
10. Žalovaný má zato, že při rozúčtování peněz doručených do věznice žalobci a při dalším nakládání s nimi postupoval v souladu s ustanovením § 25 odst. 1 a § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody ve spojení s § 5 odst. 1 a § 18 nařízení GR VS č. 43/2010. Při předepisování úhrady nákladů výkonu trestu a vydání rozhodnutí ředitele věznice o povinnosti uhradit náklady výkonu trestu odnětí svobody postupoval podle § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody a podle § 8 odst. 2 a 4 a § 9 vyhl. č. 10/2000 Sb., a § 22 a násl. nařízení GR VS č. 43/2010.
11. Závěrem žalovaný označil žalobu za nedůvodnou, přičemž s ohledem na svou argumentaci navrhl, aby byla jako nepřipustná odmítnuta.
12. Krajský soud v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu třetího zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), dospěl k následujícím skutkovým zjištěním a právním závěrům, přičemž žalobu shledal důvodnou.
13. Z předloženého správního spisu vyplynuly následující podstatné skutečnosti:
14. Rozhodnutím ředitele věznice Valdice ze dne 13. 10. 2017, čj. VS 6822100001/10/17-22/NVT/2, byla žalobci uložena povinnost uhradit náklady výkonu trestu odnětí svobody dle ustanovení § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu za období 9-2017 v částce 574 Kč, a to do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. V odůvodnění rozhodnutí je mimo jiné uvedeno, že srážkou z přijatých peněz bylo uhrazeno 574 Kč. Žalobce toto rozhodnutí převzal dne 16. 10. 2017.
15. Uvedené skutečnosti nejsou mezi účastníky sporné. Žalobce v žalobě nerozporuje ani to, že měl povinnost hradit náklady výkonu trestu, ani samotný výpočet stanovené úhrady. Brojí pouze proti postupu zvolenému žalovaným při provádění srážek z peněžních prostředků na jeho účtu vedeném věznicí.
16. Ustanovení § 82 s. ř. s. stanoví, že každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, se může žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.
17. Na úvod nutno uvést, že se krajský soud neztotožnil s názorem žalovaného, že je žaloba nepřipustná podle § 85 s. ř. s. Žalovaný argumentoval tím, že žalobce se mohl domáhat ochrany nebo nápravy jinými právními prostředky, a to nejprve stížností proti předmětnému rozhodnutí ředitele věznice dle § 9 odst. 2 vyhlášky o srážkách z odměn odsouzeného, poté žalobou podle § 65 odst. 1 s. ř. s. proti případnému zamítavému rozhodnutí generálního ředitele VS ČR. Jak je již shora uvedeno, žalobce se domáhá soudní ochrany v řízení podle § 82 a násl. s. ř. s. Svou žalobu výslovně označil jako zásahovou, přičemž z obsahu i petitu žaloby je zřejmé, že

nezpochybňoval rozhodnutím stanovenou výši nákladů výkonu trestu, která mu byla stanovena, ale brojil proti postupu žalovaného při samotném provedení srážky z jeho peněžních prostředků na příslušných účtech ve věznici. Nenapadal tedy rozhodnutí ředitele věznice, kterým mu byla uložena povinnost uhradit náklady výkonu trestu, ale samotný postup žalovaného, který následoval po vydání rozhodnutí, tj. způsob provedení příslušné srážky finančních prostředků.

18. Jestliže je tedy podle ustanovení § 85 s. ř. s. žaloba proti nezákonnému zásahu správního orgánu nepřipustná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky, o takovou situaci v daném případě nešlo, neboť žalobce se proti jím žalovanému zásahu jinými právními prostředky ochrany domáhat nemohl. Překážkou bránící podání této žaloby není ani skutečnost, že žalobce nepodal stížnost proti rozhodnutí ředitele věznice o stanovení povinnosti úhrady nákladů výkonu trestu odnětí svobody. Stížnost byla totiž přípustná a mohla směřovat jen proti vypočtené výši nákladů výkonu trestu (§ 9 odst. 2 vyhl. č. 10/2000 Sb.). Stížností nebylo možno brojit proti samotnému provedení srážky peněz, tj. proti tomu úkonu žalované, který žalobce označil za nezákonný zásah.
19. V daném případě žalobce podal žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, který měl spočívat v tom, že mu jsou srážky na náklady výkonu trestu prováděny na základě nepravomocného a nevykonatelného rozhodnutí ředitele věznice.
20. Povinnost nahradit státu náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody stanoví § 152 odst. 1 písm. d) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „trestní řád“), dle něhož má obžalovaný v případě, že byl pravomocně uznán vinným, povinnost nahradit státu náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody. Podle ustanovení § 152 odst. 4 téhož zákona „[ú]hradu nákladů spojených s výkonem trestu odnětí svobody upravuje zákon o výkonu trestu odnětí svobody.“ Podle § 152a citovaného zákona „[p]ři správě placení pohledávek uvedených v § 152 odst. 1 se postupuje podle daňového řádu.“
21. Dle ustanovení § 25 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody „[p]okud byly odsouzenému do věznice zaslány peníze, převedou se na jeho účet zřízený a vedený věznicí a odsouzený se o tom vyrozumí. Odsouzený nesmí mít u sebe během výkonu trestu finanční hotovost. Peníze zaslání odsouzenému výslovně na úhradu nákladů na zdravotní služby nebrazené z veřejného zdravotního pojištění, na úhradu regulačních poplatků a na nákup léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely a zdravotnických prostředků musí být uloženy na zvláštní účet, z něhož lze čerpat peníze pouze na úhradu uvedených nákladů (...)“. Podle odstavce 4 téhož ustanovení „[n]euhradí-li odsouzený rozsudkem stanovenou škodu nebo nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem, pro který se nachází ve výkonu trestu, pohledávky spojené s trestním řízením, pohledávky vzniklé v souvislosti s poskytnutím nebo zajištěním zdravotních služeb a úhrady regulačních poplatků a doplateků nad rámec veřejného zdravotního pojištění, soudní a správní poplatky a škodu nebo nemajetkovou újmu, kterou způsobil Vězeňské službě během výkonu trestu, může k úhradě za poskytnuté zdravotní služby nebrazené z veřejného zdravotního pojištění a nákupu podle § 23 použít pouze polovinu peněžních prostředků podle odstavce 1 věty první a zbývající část peněžních prostředků může použít jen na úhradu těchto pohledávek; to neplatí pro peníze výslovně zaslání na úhradu nákladů uvedených v odstavci 1 větě třetí.“ Dle ustanovení § 35 odst. 1 téhož zákona je odsouzený povinen „hradit náklady výkonu trestu. Nelze-li tyto náklady srazit z odměny za práci, může věznice k jejich úhradě použít peněžní prostředky, které má odsouzený uloženy ve věznici. Výši nákladů výkonu trestu a podrobnosti její úhrady stanoví ministerstvo vyhláškou.“
22. Vyhláškou, na kterou § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody odkazuje, je vyhl. č. 10/2000 Sb. V jejím § 8 a § 9 je upravena úhrada nákladů výkonu trestu z jiných příjmů a z peněz, které má odsouzený uloženy ve věznici. Podle § 8 odst. 2 uvedené vyhlášky se z peněz, které byly zaslány odsouzenému do věznice a které byly převedeny na jeho účet vedený věznicí, vyměří úhrada nákladů výkonu trestu ve výši 40 % ze součtu všech částek přijatých za předchozí měsíc. Úhrada nákladů výkonu trestu z těchto peněz se nepředepíše, pokud by

nedosáhla za kalendářní měsíc 100 Kč. Podle § 8 odst. 4 cit. vyhlášky se výše úhrady nákladů výkonu trestu stanoví z čisté odměny a z ostatních zdrojů příjmů uvedených v odstavcích 1 a 2. Takto stanovená výše úhrady nákladů výkonu trestu smí včetně úhrady nákladů výkonu trestu stanovené podle odstavce 3 činit nejvýše 1.500 Kč za kalendářní měsíc. Podle § 9 odst. 1 téže vyhlášky vydá rozhodnutí o povinnosti k náhradě nákladů výkonu trestu podle § 8 ředitel věznice.

23. Další podrobnosti postupu vězeňské správy při správě financí osob vykonávajících trest odnětí svobody stanoví nařízení GŘ VS č. 43/2010. Podle § 18 tohoto nařízení všechny peníze, které odsouzený do věznice obdržel a přijal je, pokud nejsou určeny ke zvláštním účelům uvedeným v § 17, se rozdělí na dvě poloviny. Z toho se z první poloviny nejprve naplní konto s označením „C“ (paušální částka 500 Kč určená na dopravu a stravné odsouzeného po propuštění), zbylá část se převede na konto s označením „O“. Druhá polovina přijatých peněz se převede na konto s označením „R“ (§ 18 odst. 1 a 2). Peníze na kontě „R“ se ponechají do doby rozúčtování pracovní odměny. Pokud odsouzený nesplnil z pracovní odměny svou povinnost k úhradě nákladů výkonu trestu zcela, uhradí se z konta „R“ zbývající část povinnosti k úhradě nákladů výkonu trestu. Pokud má odsouzený pohledávky uvedené v § 25 odst. 4 zákona, převede se zůstatek na kontě „R“ na konto „E“, pokud odsouzený takové pohledávky nemá, na konto „O“, po rozúčtování pracovní odměny za kalendářní měsíc, ve kterém byly peníze zaúčtovány.
24. Krajský soud podotýká, že žalobami stejného typu podanými stejným žalobcem, které se týkaly úhrady neuhrazených nákladů výkonu trestu odnětí svobody žalobce, a to za období XII-2016 až II-2017 a za období III-2017, se zabýval již v rozsudcích ze dne 27. 4. 2018, čj. 30 A 62/2017- 49 a čj. 30 A 93/2017-48, přičemž žaloby jako nedůvodné zamítl. Zmíněná rozhodnutí však byla na základě kasačních stížností žalobce zrušena Nejvyšším správním soudem, a to rozsudky ze dne 22. 11. 2018, čj. 1 As 200/2018-26 a ze dne 5. 12. 2018, čj. 1 As 201/2018-23. Krajský soud proto dále vychází ze závěrů těchto rozsudků Nejvyššího správního soudu i v této věci, neboť se týkají téže problematiky.
25. Nejvyšší správní soud se ve shora citovaných rozsudcích vyslovil k tomu, zda žalovaný postupoval správně, pokud ve stejný den, ve kterém ředitel věznice vydal rozhodnutí o povinnosti náhrady nákladů výkonu trestu, žalobci z účtu vedeným věznicí srazil peněžní prostředky odpovídající této povinnosti. Při posouzení věci vycházel z § 35 odstavce 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, § 8 odst. 2, § 9 odst. 1 a 2 vyhl. č. 10/2000 Sb., z ustanovení o řízení podle zákona o výkonu trestu odnětí svobody, konkrétně jeho § 76 odst. 2, 3 a 4, a konstatoval, že ze skutkových okolností je zřejmé (poznámka krajského soudu: časová posloupnost kroků věznice při srážce peněz z účtu žalobce byla přitom obdobná jako v nyní projednávané věci), že „žalovaný srazil prostředky z účtu stěžovatele na úhradu nákladů v době, kdy stěžovatel povinnost bradit náklady stanovenou neměl, neboť rozhodnutí ředitele věznice mu nebylo oznámeno a nevyvolávalo tak vůči němu žádné právní účinky. Právě tímto předčasným sražením prostředků z účtu stěžovatele - sražením prostředků na úhradu povinnosti, která ještě nebyla stanovena - se žalovaný dopustil nezákonného zásahu“.
26. Nezákonný zásah dle Nejvyššího správního soudu navíc trval i po okamžiku doručení rozhodnutí ředitele věznice stěžovateli (tj. žalobci). K tomu uvedl, že je sice pravdou, že „zákon stanoví, že věznice může k úhradě nákladů výkonu trestu použít peněžní prostředky odsouzeného nacházející se na účtu vedeným věznicí (§ 35 odstavec 1 o výkonu trestu odnětí svobody). Povinnost bradit tyto náklady tak vzniká již v okamžiku účinku rozhodnutí ředitele věznice o povinnosti náhrady nákladů k výkonu trestu (§ 9 odstavec 1 vyhlášky, § 76 zákona o výkonu trestu odnětí svobody). Zákon stanoví automatismus srážek – primárně má věznice náklady srazit z odměny za práci; nelze-li je ovšem takto uhradit, věznice je může uhradit z peněžních prostředků odsouzeného nacházejících se na účtu vedeným věznicí. Jedinou přirozenou podmínkou je existence pohledávky věznice, která je takto uspokojována. Tato pohledávka přitom vzniká dnem doručení rozhodnutí ředitele o povinnosti náhrady nákladů. Od tohoto okamžiku tedy lze prostředky z účtu odsouzeného

vedené u věznice srazit. Přes výše uvedené je ovšem nutné přihlédnout k obsahu rozhodnutí ředitele věznice o povinnosti náhrady nákladů k výkonu trestu o povinnosti náhrady nákladů k výkonu trestu. Výrok tohoto rozhodnutí stanovil stěžovateli ke splnění uložené povinnosti lhůtu 30 dní, a to za situace, kdy již v době rozhodnutí byly na účtu stěžovatele prostředky, které si mohla věznice automaticky podle zákona strhnout. V takovém případě bylo nutné respektovat rozhodnutím nad rámec zákona poskytnutou lhůtu k dobrovolnému uhrazení nákladů.“

27. Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že za dané situace věznice strhla prostředky z účtu stěžovatele (žalobce) dříve, než tak učinit mohla a neztotožnil se s názorem krajského soudu, že dřívější sražení prostředků bylo v konečném důsledku bez praktického významu, když žalovaný provedl předmětnou srážku z té části finančních prostředků, ke které měl žalobce v souladu s § 25 odstavec 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody omezené dispoziční právo. Dle Nejvyššího správního soudu dřívější sražení peněz z účtu žalobce za účelem náhrady nákladů výkonu trestu odsouzeného do práv zasáhlo. Uvedl, že „*zákon sice dispozicí s předčasně sraženými prostředky z účtu stěžovatele omezoval, ne však zcela. Při existenci pohledávek, pro kterou musel žalobce polovinu obdržенých peněz použít, si stále mohl vybrat, kterou z pohledávek uspokojí. V tomto ohledu mohl s penězi disponovat a rozhodovat o nich ve vyšší míře, než mu byly peníze předčasně z účtu sraženy a nemohl s nimi dělat vůbec nic. Navíc je třeba zohlednit i povahu žalovaného zásahu. Stěžovatel je ve výkonu trestu odnětí svobody až do roku 2033. Z úřední činnosti je Nejvyššímu správnímu soudu známo, že k jednání, ve kterém spatřuje nezákonný zásah, dochází pravidelně, každý měsíc. Ačkoliv by se izolovaně jednotlivé předčasné srážky mohly jevit jako zanedbatelné, jejich pravidelné opakování po celou dobu výkonu trestu může v důsledku vést k zásahu do práv ve značné intenzitě.*“ Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že rozhodnutí soudu konstatující nezákonnost takového postupu žalované a vyslovení zákazu jeho opakování tak má v této věci zásadní význam.
28. Jak bylo již shora uvedeno, v nyní projednávané věci byla rozhodnutím ředitele věznice Valdice ze dne 13. 10. 2017 žalobci uložena povinnost uhradit náklady výkonu trestu odnětí svobody dle ustanovení § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu za období 9-2017 v částce 574 Kč, a to do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. V odůvodnění rozhodnutí je mimo jiné uvedeno, že srážkou z přijatých peněz bylo uhrazeno 574 Kč, tato srážka ze žalobcova účtu vedeného věznicí byla tak současně i provedena. Žalobce toto rozhodnutí převzal dne 16. 10. 2017.
29. Ve světle uvedených závěrů Nejvyššího správního soudu krajský soud v nyní projednávané věci korigoval svůj předchozí názor a v souladu s ustanovením § 87 odst. 1 a 2 s. ř. s. určil, že zásah žalovaného spočívající ve srážce částky 574 Kč žalobci za neuhrazené náklady výkonu trestu odnětí svobody za období 9 - 2017 provedený dne 13. 10. 2017 byl nezákonný. Současně žalovanému zakázal pokračovat v provádění srážek žalobci na náklady výkonu trestu odnětí svobody před nabytím právní moci rozhodnutí o uložení povinnosti uhradit neuhrazené náklady výkonu trestu odnětí svobody a před uplynutím v něm případně stanovené lhůty k úhradě.
30. S ohledem na skutečnost, že věznice má oprávnění, resp. zákonné zmocnění, použít k úhradě nákladů výkonu trestu peněžní prostředky odsouzeného nacházející se na účtu vedeným věznicí (§ 35 odstavec 1 o výkonu trestu odnětí svobody), přičemž v tomto případě je žalobci srazila pouze předčasně, nepřichází v úvahu a není tedy možné obnovit stav před zásahem.
31. Pro úplnost, byť bez jakéhokoliv dopadu na závěr ve věci, lze dodat, že žalobcův opakovaný odkaz na nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1351/16 na projednávanou věc nedopadá, neboť se zabýval nezabavitelnou částí dávek důchodového zabezpečení u osoby ve výkonu trestu odnětí svobody. V této věci však žalobci sražená částka nepředstavovala takový zákonem chráněný příjem a nebyla mu ani sražena vyšší částka, než polovina došlých peněz z předchozího měsíce.

32. Rovněž nebyl správný výklad žalobce, že měl žalovaný postupovat při vymáhání úhrady nákladů výkonu trestu cestou daňové exekuce. Ustanovením § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody má totiž výslovně založeno oprávnění použít k úhradě uvedených nákladů peněžní prostředky, které má odsouzený uložené ve věznici. To vyplývá z ustanovení § 152 odst. 4 trestního řádu, které stanoví, že úhradu nákladů spojených s výkonem trestu odnětí svobody upravuje zákon o výkonu trestu odnětí svobody. Právní úprava pro tento typ nákladů tedy oproti jejich správě podle daňového řádu upravuje zvláštní způsob úhrady ve smyslu § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.
33. K výroku III. a IV. tohoto rozsudku (tj. že se žalobci se přiznává zcela osvobození od placení soudního poplatku a že se žádost žalobce o ustanovení zástupce se zamítá), krajský soud uvádí následující.
34. Žalobce v projednávané věci požádal o osvobození od soudních poplatků a také o ustanovení zástupce, konkrétně o ustanovení advokáta Mgr. Ladislava Preclíka, který je s věcí seznámen a kterému plně důvěřuje.
35. Dle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.
36. Krajský soud při posuzování žádosti o osvobození od soudních poplatků vyšel z Prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech, které žalobce podepsal dne 25. 10. 2017. Žalobce v tomto prohlášení uvedl, že v současnosti je ve výkonu trestu odnětí svobody a ve věznici není pracovně zařazen z důvodu nedostatku pracovních příležitostí. Nemá žádný majetek, ani příjmy. Naopak má dluhy v řádu statisíců korun českých. Dále uvedl, že má sníženu pracovní schopnost o 30 %.
37. Krajský soud považuje za zřejmé, že žalobce nemá žádný nemovitý ani movitý majetek, stejně tak jako příjmy. Žalobce nepobírá ani žádné sociální dávky, naopak má dluhy v řádu statisíců korun českých. Výše soudního poplatku by přitom činila 2.000 Kč za žalobní návrh. Po zhodnocení uvedených skutečností proto krajský soud dospěl k závěru, že jsou u žalobce naplněny zvlášť závažné důvody ve smyslu shora citovaného zákonného ustanovení odůvodňující jeho úplné osvobození od soudního poplatku pro předmětné řízení.
38. Dle § 35 odst. 8 s. ř. s. platí, že navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.
39. Žalobce splňuje první z uvedených podmínek, druhá ze zákonem vyžadovaných podmínek však dle krajského soudu splněna není.
40. Krajský soud předně považuje za nutné uvést, že žalobce u zdejšího soudu podal v poslední době více žalob ve věcech, které se od sebe skutkově ani právně příliš neliší, přičemž krajský soud mu v některých případech již ustanovil advokáta Mgr. Ladislava Preclíka jako zástupce k ochraně jeho práv. Učinil tak např. ve věcech vedených pod sp. zn. 30 A 155/2016, 30 A 168/2016, 30 A 15/2017, 30 A 61/2017, 30 A 62/2017, 30 A 63/2017, 30 A 85/2017, 30 A 93/2017, 31 A 1/2017, 31 A 3/2017. V některých případech již také zdejší soud rozhodl a ozřejmil tak svůj názor na některé právní aspekty dané problematiky (viz rozhodnutí ve věcech sp. zn. 30 A 155/2016, 30 A 168/2016, 30 A 15/2017 či 30 A 61/2017). Žaloba podaná v nyní projednávané věci navíc obsahuje všechny zákonem předepsané formální náležitosti žaloby proti nezákonnému zásahu správního orgánu, včetně podrobných žalobních bodů. Žalobce srozumitelně vymezil předmět řízení, odkázal přitom na konkrétní ustanovení právních předpisů, k jejichž porušení dle jeho názoru došlo. Z obsahu žaloby je zřejmé, že žalobce je dostatečně kompetentní k hájení svých práv v tomto řízení. Zákon nestanoví povinné

zastoupení advokátem v řízeních ve správním soudnictví vedených před krajskými soudy, zákonodárce totiž předpokládal, že těchto řízení se budou schopni účastnit i osoby nezastoupené právními profesionály. Tak se tomu ostatně v mnoha případech děje.

41. Za těchto okolností (žalobce již je či byl zastoupen advokátem ve skutkově i právně téměř totožných věcech, podaná žaloba obsahuje všechny předepsané náležitosti) tedy krajský soud neshledal, že by ustanovení zástupce bylo nezbytně třeba k ochraně práv žalobce v této věci.
42. Pokud jde o žalobcův návrh na předběžné opatření, který učinil ve svém podání dne 5. 12. 2018 učiněném jako jedno podání současně do několika souběžně probíhajících jeho věcí, krajský soud o tomto návrhu v této věci samostatně nerozhodoval, neboť již dne 20. 12. 2018 rozhodl ve věci meritorně. Navíc lze podotknout, že v předmětném návrhu na předběžné opatření žalobce žádal, aby soud uložil žalovanému, „aby povinnému P. K. neumožnil spotřebovat peněžní prostředky přesahující částku 100 Kč v každém kalendářním měsíci z poloviny zaslaných peněz, která není určena na uspokojení pohledávek uvedených v § 25 odst. 4 zákona č. 168/1999 Sb.“. Návrh na vydání předběžného opatření se tak ani netýkal v této věci projednávaného žalobního návrhu.
43. Dlužno dodat i to, že návrh petitu uvedený v podání ze dne 3. 12. 2018 je zcela odlišný od návrhu petitu uvedeného v podané žalobě ze dne 18. 10. 2017 a zcela nepochybně se rovněž ani netýkal v této věci projednávaného žalobního návrhu, neboť se týkal neprovádění srážek z účtu povinného P. K. a z účtu povinného J. T..
44. Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 s. ř. s. Žalobce byl ve věci úspěšný, měl by proto nárok na náhradu nákladů řízení, které mu v souvislosti se soudním řízením vznikly. Od placení soudního poplatku byl však osvobozen a ani zástupce, jehož náklady by sám hradil, v této věci neměl. Žalobce ve svém posledním podání ze dne 3. 12. 2018 nárokoval náhradu nákladů řízení paušálně ve výši stanovené vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 254/2015 Sb. Žalobce tedy požaduje, aby mu hotové výdaje byly uhrazeny paušálně stejně jako advokátovi, a nikoliv ve výši, v jaké mu prokazatelně vznikly. Takto však postupovat v daném případě nelze a požadovanou paušální náhradu žalobci krajský soud přiznat nemohl. Již v rozsudku ze dne 25. 8. 2015, čj. 6 As 135/2015-79, totiž Nejvyšší správní soud uzavřel, že „soud ve správním soudnictví nemůže přiznat procesně nezastoupenému navrhovateli (potažmo žalobci) náhradu nákladů řízení stanovenou paušální částkou podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, nýbrž musí vycházet z nákladů, jejichž vynaložení navrhovatel (potažmo žalobce) soudu prokáže (§ 57 odst. 1 s. ř. s.). Použití § 151 odst. 3 o. s. ř. (v novelizovaném znění účinném od 1. 7. 2015) na řízení podle soudního řádu správního je vyloučeno. Stejně tak nejsou na toto řízení přenositelné důvody nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13, č. 275/2014 Sb.“ Situace v soudním řízení správním je tedy jiná než v občanském soudním řízení. Zcela legitimním limitem pro určení náhrady drobných režijních výdajů účastníka v soudním řízení správním je jejich skutečná prokázaná výše. Žalobce však v této věci požadoval náhradu nákladů řízení pouze v paušální výši, kterou přiznat nelze, proto krajský soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok V. tohoto rozsudku).

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, který o ní také rozhoduje.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Hradec Králové 20. prosince 2018

JUDr. Jan Rutsch v. r.
předseda senátu